

Hoe werken 4de Pijlerorganisaties met kinderen?

Een bevraging van 4de Pijlerinitiatieven die zich richten op de ondersteuning van kinderen en jongeren

4de Pijlersteunpunt / 11.11.11

Jacques Mevis - maart 2022

Inleiding

Heel wat 4de Pijlerorganisatie richten zich op kinderen en jongeren als doelgroep voor hun projecten in partnerlanden. Hoe doen ze dat? Welke accenten leggen ze daarbij? En wat vinden ze daarbij belangrijk?

Die vragen interesseerden ons toen we van 15 september tot 15 oktober 2021 vanuit het 4de Pijlersteunpunt van 11.11.11 een online bevraging uitstuurden naar 4de Pijlerinitiatieven die zich specifiek richten op kinderen en jongeren.

Recent is er heel wat debat over het ondersteunen van weeshuizen en kinderprojecten. “*We zouden best gewoon stoppen met het ondersteunen van weeshuizen!*”, wordt er door sommigen gesteld “*Elk kind moet kunnen opgroeien in een gezin.*” Toch blijven 4de Pijlerinitiatieven op heel diverse manieren ‘kinderprojecten’ ondersteunen.

Maar het één project is het andere niet. De aanpak is afhankelijk van het land, de context en de visie en aanpak van de 4de Pijlerorganisatie en haar partnerorganisatie. Daarom is het interessant om een zicht te krijgen op de diversiteit waarmee deze projecten worden aangepakt en te peilen naar hoe 4de Pijlerinitiatieven zelf kijken naar hun projecten.

We hebben onze bevraging van kinder- en jongerenprojecten gericht op 3 subthema’s:

- Weeshuizen
- Financiële sponsoring van kinderen
- Het uitsturen van vrijwilligers en stagiairs naar projecten

In het tweede deel van de bevraging stellen we een aantal kwalitatieve vragen. De respondenten antwoorden hierop uiteraard vanuit hun eigen subjectieve perceptie. Dat vertelt ons niet zoveel over de feitelijke sterktes en zwaktes van de initiatieven. Het leert ons vooral hoe 4de Pijlermedewerkers zelf hun eigen projecten inschatten en waarderen.

We kunnen meteen bij wijze van conclusie meegeven dat 4de Pijlerinitiatieven overwegend een heel positief beeld hebben van hun eigen projecten. Stellen ze zich weinig kritische vragen? Of houden ze het naar de buitenwereld toe liefst bij een ‘goednieuwsverhaal’? In de loop van de bevraging komen toch ook een aantal erg interessante kritische bedenkingen naar boven die stof geven tot nadenken.

Responsgraad

De vragenlijst werd in september 2021³ uitgestuurd naar **241 van (ongeveer) 850 4de Pijlerinitiatieven die geregistreerd zijn op de website** van het 4de Pijlersteunpunt en die op hun pagina aangeven dat ze zich richten op kinderen en jongeren.

180 daarvan hebben de startpagina van de enquête bekeken.

76 hebben de vragenlijst ingevuld (dat is een responsgraad van 31%), waarvan 67 volledig. We weerhouden hier 75 respondenten voor onze analyse.

1. Algemene gegevens

1.1 In welke landen zijn de respondenten actief?

De 75 respondenten zijn actief in 32 verschillende landen. 11 daarvan in Congo. 9 in India. 5 in Rwanda, Ethiopië, Peru en Tanzania en 4 in Oeganda.

Meer dan de helft is actief in Afrika (46). In Azië zijn er 25 projecten werkzaam, in Latijns-Amerika zijn dat er 15. Dat komt min of meer overeen met de spreiding die algemeen bij de geregistreerde projecten terug te vinden is.

1.2 Overwegend langlopende projecten

We merken dat het om overwegend langlopende initiatieven gaat.

Driekwart (73%) van de initiatieven steunt hetzelfde project al meer dan 8 jaar. De helft (49%) zelfs al meer dan 12 jaar. Slechts een kwart (24%) is dus recenter dan 8 jaar.

1.3 Om welk soort projecten gaat het?

76% van de ondervraagden richt zich in min of meerdere mate, op een school- of onderwijsproject. Ruim een derde van de respondenten is betrokken bij een weeshuis (36%). 20 initiatieven (26%) bieden omkadering aan straatkinderen. En evenveel initiatieven ondersteunen kinderen met een fysieke of mentale beperking.

Opvallend is dat 'ondersteuning van ouders' hoog scoort als focus, hoewel dat onderaan de keuzelijst stond. Aandacht voor jeugdwerking lijkt minder frequent (16%). Het lijkt algemeen dat het voor 4de Pijlerinitiatieven aantrekkelijker is om zich te richten op kinderen dan op tieners.

Om welk soort initiatief gaat het overwegend? (N=76)		
School / onderwijsproject	58	76%
Weeshuis / gezinsvervangende instelling	27	36%
Ondersteuning en begeleiding van de ouders (naast werking met de kinderen)	24	32%
Opvang en begeleiding van straatkinderen	20	26%
Jobkansen voor jongeren, begeleiding, coaching, ...	20	26%
Dagopvang / buitenschoolse opvang van kinderen (recreatie, buitenschoolse vorming,...)	18	24%
Zorg voor kinderen met een fysieke beperking	17	22%
Zorg voor kinderen met een mentale beperking	15	20%

Jongerenwerking	12	16%
Andere	19	25%

1.4 34.235 kinderen

Als je alle projecten samenneemt, gaat het om heel wat kinderen. In totaal zouden alle bevroegde projecten naar schatting samen 34.235 kinderen bereiken! Dat zijn gemiddeld 489 kinderen per project!

Dat erg hoge aantal wordt bepaald door 13 initiatieven die aangeven dat ze elk meer dan 1000 kinderen steunen. Dat gaat dus om hele grote netwerken die werken met een grote instelling in het partnerland en/of met heel veel sponsorouders in België.

Maar ook een kleiner initiatief blijkt al snel meer dan 100 kinderen te bereiken.

Voor deze 34.235 kinderen geven de respondenten in totaal 2191 lokale begeleiders op als omkaderend personeel.

Als we de grootse (>1000 kinderen) en de kleinste (< 20 kinderen) buiten beschouwing laten, komen we tot een gemiddelde van 15,62 tot 18,75 kinderen per begeleider.

Aantal bereikte kinderen per 4 ^{de} Pijlerinitiatief	
Meer dan 1000	13
500 - 999	5
300 - 499	16
100 - 299	15
50 - 99	12
20 - 49	6
Minder dan 20	3
Niet geantwoord	5
TOTAAL	75

Aantal lokale begeleiders per initiatief	
Meer dan 100	4
50 - 99	10
20 - 49	15
10 - 19	16

Minder dan 10	25
Geen antwoord	5
TOTAAL	75

1.5 Op welke manier steunen 4de Pijlerinitiatieven deze instellingen?

Waarom dragen 4de Pijlerinitiatieven bij in de instelling waar ze actief zijn?

Het grootste deel van de steun is gericht op de ondersteuning van de algemene werking en op de uitbouw van de infrastructuur. Enerzijds, zorgen de 4de Pijlerinitiatieven dus voor ruimte om langetermijninvesteringen te realiseren. Maar, anderzijds, lijken de instellingen ook op de korte termijn sterk afhankelijk te zijn van de externe steun die ze ontvangen. Een groot deel van de steun gaat immers naar de dagelijkse werking. Meerdere organisaties geven aan dat ze geld voorzien voor de aankoop van voedsel of dat ze het schoolgeld van de kinderen betalen.

43% van de steunende 4de Pijlerorganisaties staat ook in mindere of meerdere mate in voor de lonen van de medewerkers. Verder in deze bevraging stellen we vast dat de instellingen daarvoor ook heel weinig steun krijgen van de overheid.

Er wordt dus vooral geïnvesteerd in het materiële. Een kwart van de organisaties verstuurt bijvoorbeeld materialen vanuit Europa. Slechts een minderheid investeert ook in de inhoudelijke kwaliteit van de begeleiding, zoals capaciteitsversterking en vorming van het personeel (24%), het verstrekken van didactische materialen of ondersteuning van het management (17%).

Op welke manier steunen 4 ^{de} Pijlerinitiatieven deze instellingen? (n=70)		
Werkingsmiddelen voor de algemene werking	49	70%
Uitbouwen van infrastructuur (gebouwen, sanitair, water, zonnepanelen, ...)	48	69%
Lonen van medewerkers	30	43%
Didactische middelen voorzien	18	26%
Materiaal opsturen	17	24%
Capaciteitsversterking / vorming voor het personeel	17	24%
Inzet van stagiairs en vrijwilligers vanuit Vlaanderen	16	23%
Ondersteuning van het management	11	16%
Toegang tot het internet	12	17%
Andere (schoolgeld betalen, voeding voor de kinderen, ...)	13	19%

1.6 Erkenning en ondersteuning door de overheid

De 4de Pijlerorganisaties zijn doorgaans wel op de hoogte of een organisatie erkend is of niet: 86% van de gesteunde instellingen is in mindere of meerdere mate erkend door de overheid in het partnerland. Wat die lokale erkenning juist inhoud is niet altijd duidelijk (en hebben we ook niet bevraagd in deze vragenlijst). Maar het blijkt in de praktijk ook niet zoveel te betekenen. 56,7 % van de initiatieven die erkend zijn door de overheid, krijgt nauwelijks enige steun van die overheid. Slechts 14 % krijgt enige vorm van loon- en werkingskosten vanwege de overheid. 14% kan rekenen op logistieke steun.

Negen partnerinstellingen blijken dus werkzaam te zijn zonder enige lokale erkenning. Die instellingen situeren zich overwegend in Afrika (8). De 16 initiatieven in Azië blijken allen over een erkenning te beschikken.

In hoeverre is de partnerinstelling erkend en krijgt ze ondersteuning van de lokale overheid		
Ja, met steun van de overheid	17	24 %
Ja, alleen logistieke steun	9	13 %
Ja, maar nauwelijks steun	34	49 %
Nee, maar wel plannen	2	3 %
Nee, niet erkend	7	10 %
Weet ik niet	1	1 %
Totaal	70	100 %

In hoeverre betaalt de overheid de lonen van het personeel?	
Ja volledig	10
Ja, meer dan 50%	6
Ja, minder dan 50%	3
Nee	47
Weet ik niet	4
TOTAAL	70

2 Projecten gericht op een weeshuis of gezinsvervangende opvang voor kwetsbare kinderen (straatkinderen, kinderen zonder veilig thuis, ...)

“In een ideale wereld zijn er geen weeskinderen”

36 van de 75 respondenten gaven aan dat hun project zich richt op de ondersteuning van een weeshuis of een gezinsvervangend opvanginitiatief voor kwetsbare kinderen (straatkinderen, kinderen zonder veilig thuis, ...).

Geografische spreiding		
	Aantal	Erkend door lokale overheid
Azië	9	9
Centraal-Afrika	10	7
Oostelijk en Zuidelijk Afrika	6	6
Westelijk Afrika	7	5
Midden- en Zuid-Amerika	2	2
Divers	2	2
Totaal	36	31

2.1 Stellingen over het functioneren van de gesteunde projecten

---

In hoeverre zijn deze uitspraken van toepassing voor jullie 4de Pijlerinitiatief? Geef een score tussen 1 (helemaal niet akkoord) en 7 (helemaal wel akkoord).	Zeker wel akkoord. (score > 4)	Gemiddelde score op 7	Gemiddelde op 100
De achtergrond van elk kind is gecheckt en is gekend door de instelling.	91,0%	5,44	77,1
De meeste kinderen waar we mee werken, hebben geen ouders meer .	80,6%	5,11	77,3
De begeleiders doen inspanningen om de kinderen op termijn te laten terugkeren naar hun familie of gemeenschap .	80,6%	5,58	79,7
Ook de lokale gemeenschap staat achter de manier waarop we de kinderen begeleiden.	91,7%	5,83	83,2
De kinderen hebben zelf inspraak in de manier waarop ze worden begeleid. De kinderen bepalen deels mee de begeleiding en omkadering die hun geboden wordt.	50,0%	4,11	58,7
We richten ons niet alleen op de noden van de kinderen, maar ook op hun psychisch welzijn .	86,1%	5,58	79,7
De begeleiders van de kinderen hebben de nodige opleiding en competenties om met die kinderen te werken.	86,1%	5,41	77,2
De begeleiders zijn op de hoogte van ' kinderrechten ' en handelen er ook naar.	80,6%	5,72	81,7
We hebben het dikwijls moeilijk met de manier waarop zij ginds de kinderen behandelen.	33,3%	3,38	44,3
We kunnen ons vinden in de manier waarop zij ginds de kinderen behandelen.	61,1%	4,61	65,9
Er zijn haalbare mogelijkheden om de kinderen/jongeren op termijn te reïntegreren in het leven buiten de instelling .	88,9%	5,81	83,0
Onze projectmedewerkers blijven de kinderen volgen , ook nadat ze de instelling hebben verlaten.	72,2%	4,94	70,6
We worden regelmatig geconfronteerd met situaties die echt niet kunnen , zoals lijfstraffen.	16,6%	3,05	43,6
Dankzij het initiatief dat we steunen, is de manier waarop de lokale gemeenschap naar die kinderen kijkt, veranderd.	69,4%	4,94	70,6
De begeleiders van de kinderen ginds hebben nood aan vorming en capaciteitsversterking .	80,5%	5,27	75,3

Wijzelf hebben nood aan vorming en ondersteuning om het begeleiden van kinderen beter aan te pakken.	50,0+	3,91	55,8
---	-------	------	------

Via deze stellingen krijgen we een zicht op hoe de respondenten naar hun eigen projecten kijken. De algemene conclusie is: ze hebben een erg positieve kijk op hun projecten.

Hun eigen visie op de projecten is weinig kritisch. De respondenten vinden voor meer dan 80% dat de instellingen die ze steunen:

- goed op de hoogte zijn van de achtergrond van de kinderen (het zijn voor 80% 'echte' weekinderen die geen ouders meer hebben).
- actief bezig zijn met de reïntegratie van de kinderen in de samenleving.
- goed opgeleid en competent personeel in dienst hebben, dat goed op de hoogte is van het 'kinderrechtenkader'.
- voldoende bekommerd zijn om het mentaal welzijn van de de kinderen.
- positief gesteund worden door de lokale gemeenschap.
- dat daar zelden iets misloopt en er zich weinig toestanden voordoen die niet aanvaardbaar zijn.

We worden hier geconfronteerd met de beperkingen van dit soort bevestigingen. Deze antwoorden zijn uiteraard subjectief: Iedereen is tevreden, alles loopt goed en de initiatieven halen een hoge kwaliteitsstandaard...

De respondenten menen het antwoord op de stellingen te kennen (slecht 41 keer op 540 antwoorden werd 'weet ik niet' geantwoord), maar het is niet duidelijk hoe ze tot deze besluiten komen. Het is ook niet duidelijk of deze bevindingen ook overeen komen met de realiteit ter plaatse. Of geven de respondenten in deze antwoorden eerder weer hoe ze hun project 'wensen' te zien? Deze vragen krijgen hier geen antwoord. Dat zijn interessante vragen voor verder, meer diepgaand onderzoek,

We vernemen hier niet de visie of de mening van de lokale werknemers of van de lokale gemeenschap op het project. Ook de stem van de kinderen zelf horen we hier niet. (Een duidelijk cijfer geeft wel aan dat kinderen op veel plaatsen weinig of helemaal geen inspraak hebben in hun situatie.)

Als we deze cijfers berekenen als 'kwaliteitsindicatoren' dan geven de respondenten hun projecten een gemiddelde kwaliteitsscore van 7,31 op 10.

Kwaliteitscore die respondenten hun project geven op basis van de beoordeling van de stellingen	
Score hoger dan 9/10	1
Score tussen 8 en 9	9
Score tussen 7 en 8	12

Score tussen 6 en 7	11
Score tussen 5 en 6	3
Totaal aantal respondenten	36

2.2 Stellingen over de visie op kinder- en weeshuisprojecten

We formuleerden een aantal stellingen die peilen naar de visie van de respondenten. Het is interessant om dit aan te vullen met de inhoudelijk commentaren die de respondenten hebben toegevoegd aan hun beoordeling van de stellingen.

Stelling 1: Kinderen horen op te groeien in een gezin of een familie. We moeten er steeds naar streven om ze in een gezin of familie te laten opgroeien.

86% is het in grote mate eens met deze stelling.

- “Vanuit de organisatie geloven we sterk dat de kinderen thuis moeten kunnen opgroeien. Maar de overheid in Tanzania is niet sterk genoeg om een welzijnsveld te creëren waar deze kinderen opgevangen of ondersteund worden.” – Sunrise for life
- “Kinderen zijn vaak door de rechtbank geplaatst in het weeshuis, omdat ze geen of onvoldoende opvang hebben van gezin of familie. Er zijn ook veel weeskinderen waarvan de beide ouders in de burgeroorlog het leven lieten.” – Adoptie Sri Lanka
- “We hopen dat er een mentaliteitswijziging komt en dat weeskinderen en verstoten kinderen evenveel rechten hebben als andere kinderen. Doch zolang hiervoor weinig of geen steun is van de overheid, zal er hulp van buitenaf nodig zijn. Onze vereniging is gestart met het ondersteunen van kinderen in weeshuizen. In 2015 heeft de Rwandese overheid alle weeshuizen gesloten en de kinderen in opvanggezinnen geplaatst. De kinderen kwamen meestal terecht in arme gezinnen zonder overheidssteun. Sommige gezinnen aanzagen de kinderen als goedkope werkkrachten.

Onze vereniging is steeds de kinderen uit het weeshuis blijven ondersteunen. Om de druk op de gezinnen te verlichten zorgde onze vereniging ervoor dat de middelbare scholieren op internaat konden. We betaalden hiervoor de kosten. Hierdoor waren we zeker dat de kinderen eten en scholing hadden.”– Vriendenkring kinderhulp Rwanda

Stelling 2: Het is de taak van de overheid ginds om de zorg voor die kinderen op te nemen:

Op 2 personen na (die geen mening opgeven) zijn alle respondenten akkoord met deze stelling!

- “We kunnen niet stoppen met onze ondersteuning zolang de overheid zich het lot van deze kinderen niet aantrekt. De overheid is verantwoordelijk voor het fenomeen

'straatkinderen', want de basis van dit alles is financiële armoede van de bevolking."

– ORPER vzw Straatkinderen Kinshasa

- "De toestand in de weeshuizen van de overheid in India is verschrikkelijk. Privé-initiatieven zijn er veel beter." – Samarpan vzw
- "Elk kind heeft recht op veiligheid, bescherming, een onderdak, kleding, gezonde voeding en recht om naar school te gaan. Wij als volwassenen moeten hen daarbij helpen. En hulp mag niet aan landsgrenzen gebonden zijn, want elk kind is belangrijk. Ik vind het daarom niet alleen de taak van de overheid ginds om de zorg voor kinderen op te nemen." – Vrienden van Tshilomba VZW

Stelling 3: Op termijn moeten we stoppen met het ondersteunen van weeshuizen:

Slechts 28% van de respondenten is akkoord met deze stelling. 55% is het er eerder niet mee eens. 17% twijfelt of spreekt zich niet uit.

- "Er zullen steeds kinderen zijn die opvang nodig hebben. In weeshuizen kunnen straatkinderen opnieuw leren een plaats te hebben waar ze aanvaard worden en waar ze opnieuw structuur hebben en waar we ze laten integreren en participeren in de maatschappij. Vanuit de weeshuizen leren de kinderen om samen te spelen/leren en vriendschappen op te bouwen. Ze winnen opnieuw vertrouwen en leren anders te kijken naar zichzelf en kunnen opnieuw hopen op een betere toekomst." – Ellimm
- "De weeshuizen in Haïti, ook het onze, maken dat kinderen gezond kunnen opgroeien, zowel fysiek als mentaal. Toch zijn er veel uitzonderingen waarbij de 'directeur' op persoonlijke verrijking uit is. Met het systeem van opvolging slaagt IBESR erin om de meest flagrante gevallen van profitoriaat en misbruik eruit te filteren." – Osjosma vzw
- "Het weeshuis wordt geleid door een Vlaamse vrouw. Zij wenst het weeshuis zo lang mogelijk te houden. Wat erna gebeurt is nog niet helemaal duidelijk. Wordt het overgedragen aan de overheid? Of stopt het gewoon en moeten alle kinderen terug naar hun familie of gemeenschap (in de ruime zin van het woord)? In het weeshuis krijgen ze mogelijkheden die ze thuis niet krijgen." – Joko Togo vzw

Stelling 4: Weeshuizen zijn nu eenmaal een noodzaak, omdat er voor sommige kinderen geen andere oplossing is:

83% procent is in minder of meerdere mate akkoord met de stelling. Slechts 6% vindt weeshuizen overbodig.

- "In een ideale wereld zijn er geen weeskinderen. Indien toch weeskinderen zijn, proberen wij dat zij dan bij een oma of tante kunnen opgroeien. Weeshuizen doen echt hun best, maar het is geen familiesituatie. Ook eenoudergezinnen mogen we niet vergeten. Zij hebben ook financiële steun nodig voor hun kinderen. Ervoor zorgen dat kinderen naar school kunnen en voorzien zijn in hun basisbehoeften is essentieel." – Sahaya international (India)
- "Jaarlijks verminderen we het aantal peterschappen, meer en meer worden Indische peters gevonden. De internaten blijven echter een noodzaak, omdat de kinderen uit

kleine dorpen in achtergebleven gebieden weinig kansen hebben.” – samenwerking Sevapur (India)

- “Onze partner heeft de voorbije 25 jaar meer dan 2.000 kwetsbare kinderen en jongeren een veilige en warme plek geboden. De meeste tijdelijk, enkelen permanent. Tijdens onze 12-jarige samenwerking vingen zij meer dan 1.000 kinderen/jongeren op. Meer dan 850 groeien er vandaag op bij familie, gastgezinnen of zijn geadopteerd. (34 kinderen zijn landelijk geadopteerd en 12 in het buitenland). Uiteraard is de beste optie voor elke kind om op te groeien in een gezinssituatie, daar streeft onze partner 100 % naar.” – Zaba Kina vzw (DR Congo)
- “Wij screenen onze weeshuizen op goede behandeling van de kinderen en of ze streven naar integratie in families en de gemeenschap. De overheid begint ook meer en meer hierop toe te zien” – Le petit Colibri vzw
- “Oplossing voor opvang en opvoeding van ‘wezen’ hangt samen met de lokale cultuur, van de mate waarin 'solidariteit' in de familie en de dorpsgemeenschap of wijk blijven spelen en van de mate waarin de lokale projectverantwoordelijken de eigen cultuur positief kunnen uitspelen.” – Solidariteitsprojecten Noord-Zuid.
- “Kinderen worden, indien het kan, opgenomen in de familie. Hier zien we vaak dat ze dan niet (meer) de kansen krijgen die ze verdienen en eerder ingezet worden om te werken”. - Halaai Xale Gambia
- “Het zijn niet enkel weeskinderen. Er zijn anderen waarvan de moeder wegens geldgebrek geen melkpoeder kan aankopen en te ver woont om langs te komen om melkpoeder op te halen. Deze kinderen worden zo vroeg mogelijk teruggestuurd naar hun ouderlijke thuis. Ze worden indien nodig verder gevolgd.” - les amis de Warang
- “Kinderen met ernstige en/of meerdere fysieke en mentale problematieken kunnen vaak niet thuis opgevangen worden omwille van logistieke, financiële of familiale problemen. Maar de meeste kinderen zijn wezen en hebben ouders, noch familie. Niemand staat te springen om een kind met multiple handicaps op te nemen in een gezin.” – Ninos Con Alas Bolivia

3. Over 'financiële 'sponsoring' van kinderen

Van de 70 respondenten werken er 36 met een systeem van sponsorouders die een specifiek kind in het partnerland steunen met een maandelijkse steunbijdrage: 23 organisaties zetten hier in grote mate op in. 13 in beperkte mate.

'Financiële sponsoring' wordt op verschillende manieren benoemd: '*financiële adoptie*', '*peter – en meterschappen*', '*peetouderschappen*', ... We menen dat de term 'financiële sponsoring' in dit geval het meest adequaat is. De term '*adoptie*' vermijden we best zoveel mogelijk in deze context.

3.1 Gemiddeld sponsorbedrag en gemiddeld aantal 'gesponsorde kinderen'

Deze 36 projecten ondersteunen **gemiddeld 179 kinderen**. In totaal betreft het 6344 kinderen.

De 30 4de pijlerinitiatieven die op deze vraag beantwoordden, hebben **gemiddeld 168 sponsorouders**. In totaal betreft het 5050 sponsorouders voor 4996 kinderen

Aantal kinderen gesteund door de 4 ^{de} Pijlerorganisatie	
Minder dan 50 kinderen	14
Van 51 tot 100 kinderen	9
Van 101 tot 200 kinderen	5
Van 200 tot 500 kinderen	5
Meer dan 500 kinderen	3
Totaal	36

Aantal sponsorsouders per 4 ^{de} Pijlerorganisatie	
Minder dan 50 sponsorouders	10
Van 51 tot 100 sponsorouders	9
van 101 tot 200 sponsorouders	5
Van 200 tot 500 sponsorouders	4
Meer dan 500 sponsorouders	2
Totaal	30

De sponsorbijdrage is gemiddeld tussen €16,99/maand en €18,05/maand. Maar er is een grote variatie in de gevraagde bedragen: van €2/maand (€25/jaar) tot bijna €50/maand (€600/jaar).

Sommige organisaties vragen een vast bedrag per maand en/of per jaar. Bij een tweetal organisaties kiezen de sponsorouders helemaal zelf welke steun ze voorzien, afhankelijk van wat ze kunnen missen.

Bij een 6-tal organisaties kan je kiezen tussen verschillende formules of voor diverse bijdragen tussen een minimum- en maximumbedrag. Soms zijn de bedragen afhankelijk van de noden van het kind dat je sponsort. Een student secundair onderwijs kost, bv, meer dan een leerling in het basisonderwijs.

Sponsorbedrag per kind per maand	
€5/maand of minder	7
Tussen €5 en €15/maand	9
Tussen €15 en €30/maand	8
Meer dan €30/maand	2
Totaal	26

3.2 Hoe wordt het steunbedrag besteed?

Opmerkelijk is dat slechts bij een minderheid van de organisaties het sponsorbedrag rechtstreeks naar het ondersteunde kind gaat.

Bij meer dan 6 op de 10 organisaties gaat het bedrag naar de partnerschool of partnerinstelling (46%) of wordt het centraal beheerd door de 4de Pijlerorganisatie zelf, die het dan besteed aan projecten die ten goede komen aan het welzijn van kinderen.

Een-op-een ondersteuning van kinderen door sponsorouders lijkt dus zeker niet bij alle organisaties aan de orde te zijn. Veel organisaties lijken het belangrijk te vinden dat de steun die via de sponsorouders wordt ingezameld alle kinderen ten goede komt. Maar toch blijft bij 29% van de organisaties die één-op-één-relatie met het kind aanwezig.

Hoe wordt het steunbedrag besteed?		
Rechtstreeks naar het kind en zijn/haar gezin	10	29%
Voor een deel naar de instelling en voor een deel rechtstreeks naar het kind	3	8%
Gaat (bijna) volledig naar de instelling/school/partnerorganisatie, zodat de steun alle kinderen ten goede komt.	16	46%
Blijft bij onze 4de Pijlerorganisatie en wij investeren dit in projecten die ten goede komen van het welzijn van de kinderen	6	17%

TOTAAL	35	100%
---------------	-----------	-------------

3.3 Waaraan wordt het steunbedrag besteed?

Voeding en onderwijskosten zijn de elementaire behoeften waar bijna alle 4de Pijlerinitiatieven middelen aan besteden. De steunbijdrage van de sponsorouders zorgt er in de eerste plaats voor dat de kinderen gezond kunnen eten en naar school kunnen gaan.

De hulp richt zich vooral op instellingen die ondersteund worden (school, weeshuis, ...) en in mindere mate op het gezin van het kind of op de buitenschoolse ontwikkeling van het kind.

Hoewel we dat niet in onze keuzelijst hadden opgenomen, geven enkele respondenten aan dat ze ook investeren in medische kosten, ziekteverzekering en hygiënisch materiaal.

Waaraan wordt het steunbedrag besteed? (meerdere antwoorden mogelijk)		
Maaltijden / voeding	31	89 %
Schoolgeld / onderwijskosten	29	83 %
Kosten voor hogere studies / vakopleiding	19	54 %
Vrije tijd, buitenschoolse activiteiten, persoonlijke ontwikkeling	17	49 %
Kost en inwonen in de instelling	15	43 %
Kosten van de dagelijkse werking van de instelling	14	40 %
Gezinsbudget van het gezin van het kind	13	37 %
Lonen van leraars en begeleiders	10	29 %
Om te investeren in economische activiteiten om jongeren op eigen benen te laten staan	9	26 %
Medische kosten, mutualiteit, hygiënisch materiaal	4	12 %

3.4 Welke afspraken worden er gemaakt met de sponsorouders?

Bij **58%** van de organisaties is er mogelijkheid dat sponsorouders **persoonlijk contact** hebben met 'hun' sponsorkind. Bij 54% van de organisaties gaan sommigen zelfs ter plaatse op bezoek om de kinderen te ontmoeten.

Bij **34%** van de organisaties verloopt het **contact met het kind alleen onrechtstreeks** via de 4de Pijlerorganisatie of de partnerinstelling. Ze worden op de hoogte gehouden via een nieuwsbrief of ontvangen foto's, brieven, schoolrapporten, enz.

Bij **6%** (twee organisatie) is er helemaal **geen contact** tussen de sponsorouders en het sponsorkind.

Waaraan wordt het steunbedrag besteed? (meerdere antwoorden mogelijk (N=35))		
Sponsorouders hebben persoonlijk contact met 'hun' sponsorkind	21	58 %
Sommige sponsorouders gaan ter plaatse op bezoek en ontmoeten 'hun' sponsorkind persoonlijk	19	54 %
Sponsorouders houden contact via brieven, foto's, tekeningen	15	43 %
Sponsorouder hebben geen rechte contact, maar ontvangen wel regelmatig informatie over 'hun' sponsorkind via ons de instelling	13	37 %
Sponsorouders kunnen geschenken/pakketten bezorgen 'hun' sponsorkind	12	34 %
Sponsorouder hebben geen rechte contact, maar we houden ze wel op de hoogte via onze nieuwsbrief	10	26 %
Sponsorouders houden contact via telefoon of internet	5	14 %
Er is geen contact met het 'sponsorkind'	2	6 %

3.5 Wat zijn, volgens de 4de Pijlerorganisaties, de plus- en minpunten van 'financiële sponsoring'? (De antwoorden van respondenten geclusterd.)

Vanuit de organisatie:

- + Het is een doeltreffend systeem om financiële middelen te werven.
- + Continuïteit – duurzame cashflow - langdurig engagement maakt het mogelijk de school en de internaten leefbaar te maken.
- + De sponsoring ligt (in sommige gevallen) volledig in handen van het project ter plaatse. Zij organiseren de bezoeken aan de gezinnen van de sponsorkinderen en volgen de resultaten van de kinderen op.
- Het is niet evident om vaste 'betrouwbare' sponsors te blijven vinden.
- Het kost soms wat moeite voor de inning van de bijdragen.
- Soms houdt de sponsor de belofte niet of haken sponsors af (soms zonder bericht). Zo worden de weeskinderen in de kou gezet.
- Soms houden de sponsorouders zich niet aan de regels van de vereniging en nemen buiten de vereniging om persoonlijk contact op.
- Bij overgang van kleuter naar lager en van lager naar middelbaar kost het meer! Sommigen sponsors aanvaarden dat niet en haken dan af. Of ze storten een lager bedrag dan nodig, zodat het saldo uit de algemene pot bijgesteld moet worden.
- Soms hebben de sponsorouders geen realistische verwachtingen, zelfs na een grondige uitleg. Of ze gaan er te hard in op en identificeren zich te veel met 'hun' kind.

- Sponsorouders die niet begrijpen dat niet al het geld naar het kind zelf gaat, maar ook naar de gemeenschap.
- Veel administratie voor vrijwilligers om op regelmatige basis brieven en foto's te bezorgen en om dit allemaal op te volgen. Veel werk en intensief.
- Niet gemakkelijk om de verantwoordelijke van de partnerorganisatie te blijven motiveren om regelmatig en tijdig informatie door te sturen.

Vanuit de sponsorouders

- + Sponsorouders voelen zich via deze manier onmiddellijk betrokken. Betrokkenheid van de sponsorouders. (Het geeft je project een grotere 'aibaarheid')
- + De sponsorouders weten welk sponsorkind ze helpen. Velen willen niet dat hun bijdrage in een algemene pot komt.
- + Het contact brengt inzicht in het verschil in cultuur. Het brengt een andere leefwereld in hun huiskamer.
- + Wisselwerking.
- Soms houden sponsorouders zich niet aan de afspraken en nemen buiten de vereniging om persoonlijk contact op met het kind.
- Eenmaal het mailadres van de sponsorouders gekend is, maken familieleden van het kind hier soms misbruik van om te 'bedelen' bij de sponsorouders. Dat leidt soms tot echte 'stalking', waardoor sponsors afhaken.
- Kinderen die van school veranderen, afhaken of plots verdwijnen. Dat is telkens een teleurstelling voor de sponsorouders. Soms worden ze naar een andere school gestuurd om een vak te leren. Soms verhuizen de ouders op zoek naar werk. Jongens stoppen soms met school in de puberteit. En 16-jarige meisjes worden af en toe al uitgehuwelijkt.
- Naarmate de kinderen opgroeien, verliezen ze vaak contact met de instelling en zo ook met de sponsorouders.

Vanuit de gesteunde kinderen

- + De 'sponsorkinderen' voelen zich meer gewaardeerd en hun motivatie om te slagen krijgt een boost. De zorg van een sponsorouder schenkt het kind meer vertrouwen en geloof in zichzelf.
- + Kinderen uit de zwakste gezinnen krijgen via deze weg de kans om onderwijs te volgen.
- + Sponsors bieden hoop aan de kinderen. Zo weten de kinderen dat er iemand is die aan hen denkt en dat ze niet alleen zijn.
- + Het geld komt rechtstreeks bij de hulpbehoevende kinderen terecht.
- + Identificatie: "Petekinderen identificeren zich graag met de Belgische meters en peters en andersom."

- Sponsorouders haken soms af, en dat kan teleurstellend en verwarrend zijn voor de kinderen zelf.
- Persoonlijk en individueel contact zorgt soms tot overmatige verwenning van gesponsorde kinderen tegenover niet-gesponsorde. Dat leidt onvermijdelijk tot jaloezie en verdachtmakingen. (“Na jarenlange ervaring hebben we dit systeem opgedoekt en gaat het bedrag solidair naar de ganse school en dus alle kinderen.”)
- Sommige sponsorkinderen schrijven haast nooit een briefje naar hun sponsorgezin omdat ze geen Engels kunnen en een vertaler moeten zoeken, die dan weer betaald moet worden.

4. Over het uitsturen van vrijwilligers en stagiairs

31 van de 75 organisaties die de enquête invulden, bieden vrijwilligers en stagiairs de kans om ter plaatse mee te werken in hun project.

Meestal gaat het om enkele vrijwilligers per jaar (minder dan 4). Een 5-tal organisaties stuurt jaarlijks een groot aantal vrijwilligers uit (meer dan 8). We houden hierbij geen rekening met de corona-periode die het uitsturen van vrijwilligers en stagiairs uiteraard stevig heeft verstoord.

Aantal vrijwilligers per jaar	
4 vrijwilligers of minder	17
8 vrijwilligers of meer (8, 10, 20, 20 30)	5
Niet beantwoord	9

Hoe lang werken de vrijwilligers/stagiairs mee in het project?	
Minder dan een maand	7
1 tot 2 maanden	7
3 tot 4 maanden	11
6 maanden	3
1 jaar en langer	0
Andere	2

Hoe vinden jullie/bereiken jullie nieuwe vrijwilligers/stagiairs?		
Hogescholen en universiteiten	18	60 %
Via eigen netwerk, in onze gemeente, vriendenkring	15	52 %
Via advertenties, sociale media, online, ...	5	17 %
Via samenwerking met andere 4 ^{de} Pijlers of organisaties	3	10 %
Via samenwerking met jeugdorganisaties	2	7 %
Andere	6	20 %
Totaal	30	

Stagiairs komen vooral via hogescholen. Ze komen nauwelijks via universiteiten of andere scholen. De meest actieve hogescholen op dit vlak zijn Artevelde, UCLL, Howest, Karel de Grote Hogeschool, Artesis-Plantijn, Thomas More, Vives, HoGent, Odissee en Erasmus hogeschool Brussel.

Daarnaast vinden organisaties vooral vrijwilligers binnen hun eigen netwerk, vriendenkring of gemeente (52%).

In mindere mate wordt er ingezet op advertenties en sociale media (17%).

4.1 Welk profiel hebben vrijwilligers en stagiairs?

Welk profiel hebben vrijwilligers en stagiairs?			
	Meestal wel	In mindere mate	Niet
Studenten uit een relevante studierichting voor dit soort project	84 %	3 %	13 %
Professionals met relevante beroepservaring of diploma voor dit soort project	46 %	27 %	37 %
Volwassenen zonder specifieke beroepservaring of opleiding voor dit project	23 %	27 %	50 %
Jongeren zonder specifieke opleiding	17 %	13 %	70 %

84% van de organisatie kiest voor vrijwilligers en stagiairs uit een relevante studierichting voor de opdracht die ze moeten uitvoeren als vrijwilliger of stagiair.

De meeste organisaties (64%) selecteren doorgaans geen “professionals” die een relevante beroepservaring of diploma hebben voor het project waar ze meehelpen. Het zijn meestal jongeren of studenten uit een relevante studierichting, maar eerder zonder beroepservaring.

Ongeveer een kwart van de organisaties (23%) stuurt volwassenen en jongeren uit die nauwelijks of geen specifieke beroepsopleiding of ervaring hebben voor het project waar ze aan meewerken.

4.2 Welke taken nemen vrijwilligers en stagiairs ginds op?

Welke taken nemen vrijwilligers en stagiairs ginds op? (N=30)		
Buitenschoolse organisaties begeleiden (animatie, sport, ...)	21	70 %
Lesgeven	17	57 %

Zorgtaken	10	33 %
Infrastructuurwerken, bouwwerken, ...	7	23 %
Technische opdrachten (zonnepanelen, irrigatie, ...)	6	20 %
Kinderen begeleiden in hun woonsituatie	4	13 %
Therapeutische begeleiding (ergo, psychologische begeleiding, ...)	4	13 %
Administratie en logistiek	3	10 %

Ruim de helft (57%) geeft les tijdens zijn/haar opdracht als vrijwilliger of stagiair. Verder zijn de activiteiten die ze uitvoeren vooral gericht op buitenschoolse, omkaderende activiteiten (70%) en zorgtaken (33%).

Bij de organisaties die deze bevraging hebben ingevuld zijn de opdrachten veel minder gericht op technische of logistieke taken. Dat hoeft hier niet te verwonderen, want deze bevraging was exclusief gericht op organisaties die projecten uitvoeren die gericht zijn op kinderen en jongeren.

4.3 Hoe worden vrijwilligers en stagiairs voorbereid?

Dat gebeurt op diverse manieren.

12 van de 27 respondenten geven op deze vraag aan dat ze vooraf één of meerdere gesprekken hebben met de kandidaten. Een tweetal benoemt een 'selectiegesprek' of 'intakegesprek'.

Het niet duidelijk of er vooraf een selectie van kandidaten is en hoe die wordt aangepakt. Eén 4de Pijlerorganisatie geeft aan dat ze gesprekken voeren om te polsen of een kandidaat met de juiste motivatie vertrekt.

Een aantal (5) rekent voor de selectie en de voorbereiding van de kandidaten op het opleidingstraject van de hogeschool waar ze mee samenwerken en op de begeleiding van docenten.

Anderen geven aan dat ze infoavonden inrichten waar ze ook vrijwilligers bij betrekken die voordien al in het project hebben meegewerkt.

Bij drie organisaties worden de vrijwilligers tijdens hun reis steeds begeleid door ervaren vrijwilligers die het project goed kennen. Ze krijgen dan een opleiding ter plaatse.

Maar meerdere 4de Pijlerinitiatieven geven aan dat ze (nog) geen ervaring hebben in het voorbereiden van vrijwilligers. Of een specifieke voorbereiding niet nodig vinden. ("De vrijwilligers kennen hun vak.")

Inhoud van de voorbereiding

Als inhoud van de voorbereiding worden volgende onderwerpen opgegeven door respondenten. Ze hebben natuurlijk niet allemaal aandacht voor al deze onderwerpen.

- Info over de projectpartner en het project
- Info over het land en de context
- Toelichting bij de taakhoud (stageplan)
- Polsen naar de juiste motivatie
- Praktische afspraken (prijzen, woonst, maaltijden, begeleiding, ontspanning, enz.)
- Omgaan met culturele verschillen
- Taalcursus (Portugees, Spaans, ...)

4.4 Hoe worden vrijwilligerswerk en stages ervaren?

Meerwaarde voor de lokale partnerorganisatie

Op welk vlak heeft de inbreng van vrijwilligers en stagiairs een meerwaarde (of niet) voor de lokale partnerorganisatie? We informeerden hoe de 4dePijlerorganisaties vermoeden dat lokale medewerkers van partnerorganisatie de inbreng van vrijwilligers ervaren.

De opmerkingen zijn overwegend positief, maar er duiken toch een aantal kritische bedenkingen op.

- + Het wordt sterk gewaardeerd. Ze vinden dit altijd een meerwaarde. Lokale medewerkers kijken er steeds erg naar uit. Het is meestal een verrijkende ervaring en zeker een meerwaarde. De opvoedsters, leerkrachten vragen jaarlijks of ze terugkomen.
- + Ook op vlak van culturele uitwisseling is dit voor hen een pluspunt. Kennismaking van elkaars cultuur zorgt voor een verrijking van beide partijen. Ze leren van elkaar.
- + Zij verwelkomen een andere kijk op bepaalde zaken. De opvoedsters vinden het leerrijk om dingen te leren van ons. De vrijwilligers brengen zuurstof in het permanente team.
- + Heel positief is de aanbreng van andere pedagogische methodes en didactiek. De leerkrachten staan ervoor open om Europese doelstellingen toe te voegen aan hun lesmateriaal. Ook extra didactisch materiaal werd aangeboden.
- + We zien vooral een meerwaarde als zo'n vrijwilliger ook echt een toegevoegde waarde heeft, m.a.w. de juiste vaardigheden heeft en die kan inzetten, activiteiten kan ontplooiën waar de lokale partner voordeel van heeft én iets van kan leren.
- + Achteraf groeien er soms conclusies over hoe we ter plaatse de situatie kunnen verbeteren. Zij verwelkomen extra handen. Het is een betaalbare manier van capaciteitsversterking.
- + Stagiairs nemen zaken ter harte, waar bijvoorbeeld de leerkrachten anders niet toe komen. De inbreng van gratis vrijwilligers is essentieel als kostenbeperking.
- + Er ontstaat een extra ondersteuning van fondsen voor het project.

- Het betekent soms veel bijkomend werk voor de reeds overbezette partners.
- Soms loopt het niet zo vlot en klikt het niet met de lokale partner.
- Sommige vrijwilligers vallen tegen. Onze screening is veel grondiger dan in het begin.
- Onze ervaringen zijn wisselend. Soms is het onthaal heel enthousiast, soms wat afwachtend. Er is angst voor gezichtsverlies, minderwaardigheid. De vrijwilliger moet dus ook heel diplomatisch en open zijn kennis en inzichten overdragen met respect en geduld voor de lokale gebruiken, cultuur en hun eigen opleidingsniveau.
- Taalprobleem: Soms loopt het moeilijk als de student niet voldoende de lokale taal (Spaans) spreekt.

Meerwaarde voor vrijwilliger en de 4de Pijlerorganisatie

Waarin zijn de 4de Pijlerorganisaties een meerwaarde voor de stagiairs en vrijwilligers? En wat is de meerwaarde voor hun eigen organisatie? Ook hier zijn de respondenten overwegend positief. Er duiken toch slechts enkele kritische bedenkingen op.

- + Stagiairs/vrijwilligers beoordelen hun ervaring als leerzaam. Ze zijn altijd heel positief; zij zien het als een grote positieve ervaring. Een ervaring die hen het hele leven bijblijft.
- + Het is een leerrijke ervaring die hen meer bewust leert nadenken over de situaties en de ongelijkheid. Het leert hen ook relativeren m.b.t. de dagdagelijkse problemen hier in het Westen.
- + Alle studenten die er geweest zijn, maakten nadien deel uit van onze vereniging. Er ontstaat een blijvende band met de organisatie. Sponsoring die vaak ook automatisch komt.
- De stages lijken mij vooral interessant voor de studenten van hier, voor hun persoonlijke ontwikkeling, maar veel minder voor de jongeren daar, die met lede ogen de anderen zien vertrekken en zelf niet de vrijheid hebben om naar hier te komen.
- Ik vind het ontgoochelend dat zo weinig jonge mensen die stage doen, achteraf nog betrokkenheid tonen of contact houden. Na deze stage, studeren ze verder en verkennen nieuwe oorden, bezoeken andere 'ontwikkelingslanden' of maken andere reizen...
- Emotioneel is het soms moeilijk: confrontatie met armoede en de schrijnende situatie van de kinderen (fysiek geweld en emotionele verwaarlozing), omgaan met machteloosheid. Zij hebben het soms ook wel moeilijk met de regels in een andere cultuur.